

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد بهشهر

گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق

عنوان

بررسی امکان بازداشت بدهکار مهریه در اجرای احکام مدنی

استاد راهنما

دکتر علیرضا نصیری خلیلی

پژوهشگر:

علی اصغر علیزاده ذغالچالی

بهار ۱۳۹۶

پاسکزاری:

پاسکزار کسانی هستند که سراغ از تولد من هستند. از یکی زاده می‌شوم و از دیگری جاودانه. استادی که سپیدی را بر تخته سیاه زندگیم نگاشت و مادری که تار مویی از او پای من سیاه نامد.

از استاد کرامیم جناب آقای دکتر علیرضا نصیری خلیلی بسیار پاسکزارم چرا که بدون راهنمایی‌های ایشان تاین این پایان نامه بسیار مشکل می‌نمود.

تقدیم به :

خانواده عزیزم

و به تمام آزاد مردانی که نیک می اندیشند و عقل و منطق را پیشه خود نموده و جز رضای الهی و پیشرفت و سعادت

جامعه، مدنی ندارند.

دانشمندان، بزرگان، و جوانمردانی که جان و مال خود را در حفظ و اعتلای این مرز و بوم فدا نموده و می نمایند.

فهرست مطالب

عنوان	فهرست
چکیده	۱

فصل اول: کلیات

۱-۱- بیان مسأله	۳
۱-۲- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق	۵
۱-۳- مرور ادبیات و سوابق مربوطه	۶
۱-۴- اهداف تحقیق	۷
۱-۵- سؤال های تحقیق	۸
۱-۶- روش شناسی تحقیق	۹

فصل دوم: مفاهیم و ادبیات پژوهش

۱-۲- مفهوم مهریه	۱۰
۱-۱-۲- مهریه در لغت	۱۰
۱-۲-۲- مهریه در اصطلاح	۱۱
۱-۲-۳- انواع مهریه	۱۷
۱-۲-۳-۱- مهر المسمی و شرایط آن	۱۷
۱-۲-۳-۱-۱- مهر المسمی	۱۷

۱۸	۲-۱-۳-۱-۲- شرایط مهرالمسمی
۲۱	۲-۱-۳-۱-۲- مقدار مهرالمسمی
۲۲	۲-۳-۱-۲- مهرالسنه و مقدار آن به قیمت روز
۲۳	۳-۳-۱-۲- مهرالمثل
۲۴	۲-۱-۳-۳-۱-۲- موارد تعلق مهرالمثل
۲۵	۲-۳-۴-۱-۲- مهرالمتععه
۲۶	۲-۴-۲- مالکیت زن بر مهر
۲۷	۲-۴-۱-۲- عوامل استقرار مهر
۲۹	۲-۴-۱-۲- دلایل و مستندات پرداخت مهریه
۲۹	۲-۴-۱-۱-۴-۱-۲- آیات
۳۴	۲-۴-۱-۲- روایات
۳۷	۲-۴-۱-۲- کارکردها و حکمتهای مهریه
۴۳	۲-۴-۳-۱-۲- اهمیت مهر از نظر اسلام
۴۴	۲-۴-۴-۱-۲- آثار روانی مهر
۴۶	۲-۴-۵-۱-۲- احکام مهریه
۵۶	۲-۴-۶-۱-۲- نحوه مطالبه مهریه :
۵۸	۲-۴-۶-۱-۲- نحوه اقدام برای مطالبه مهریه :

فصل سوم: مقدار مهریه در فقه و حقوق

- ۳-۱- مقدار مهر در ایران و سایر کشورهای اسلامی ۶۲
- ۳-۱-۱- مقدار مهر در حقوق ایران ۶۲
- ۳-۱-۲- مقدار مهر در حقوق کشورهای اسلامی ۶۳
- ۳-۲- حکم تکلیفی و وضعی مهریه زیاد ۷۲
- ۳-۲-۱- حکم تکلیفی مهریه زیاد ۷۲
- ۳-۲-۲- حکم وضعی مهریه های زیاد ۷۳
- ۳-۳- آسیب های پذیرش مهریه های زیاد ۷۶
- ۳-۳-۱- باورهای غلط و دلایل افزایش مهریه ۷۶
- ۳-۳-۲- آثار منفی مهریه های زیاد ۷۸
- ۳-۴- کارکردهای منفی افزایش مهریه ۸۲
- ۳-۴-۱- افزایش سن ازدواج ۸۲
- ۳-۴-۲- تغییر در نوع همسرگزینی ۸۳
- ۳-۴-۳- ایجاد خصومت و دشمنی ۸۴
- ۳-۴-۴- تحمل اجباری زندگیهای تصنعی ۸۴
- ۳-۴-۵- احتمال سوداگری ۸۵
- ۳-۴-۶- تحت الشعاع قرار گرفتن ارزشهای دینی ۸۵

- ۳-۵- بررسی صحت یا عدم صحت مهریه‌های سنگین موجود ۹۱
- ۳-۵-۱- عقد نکاح عقدی است مالی ۹۲
- ۳-۵-۲- عقد نکاح عقدی است غیر مالی ۹۲
- ۳-۶- معنای مقدورالتسلیم بودن موضوع معامله ۹۳
- ۳-۶-۱- اثر غیر مقدورالتسلیم بودن موضوع معامله ۹۵

فصل چهارم: بررسی موارد بازداشت بدهکار مهریه

- ۴-۱- مهریه و حق حبس زن و شرایط و نتایج اعمال آن ۹۸
- ۴-۲- حد و مرز حق حبس زوجه در مطالبه مهریه ۱۰۷
- ۴-۳- قانون جدید نحوه وصول مهریه ۱۱۰
- ۴-۳-۵- آغاز و پایان حبس ناشی از محکومیت‌های مالی مهریه ۱۱۰
- ۴-۶- اثبات اعسار در قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی جدید ۱۱۲
- ۴-۷- قانون جدید نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۵ مهرماه ۱۱۴
- ۴-۸- روند زوجه‌ها در دعاوی مطالبه مهریه ۱۱۵
- ۴-۹- ممنوع‌الخروجی زوج با صدور حکم اعسار و تقسیط پرداخت مهریه ۱۱۶
- نتیجه‌گیری ۱۱۸
- پیشهادات ۱۱۹
- منابع ۱۱۹

چکیده

مهریه، نخستین دین مالی است که به صرف تحقق نکاح، بر عهده زوج استقرار می یابد. زوجه حق دارد که این دین را از زوج طلب نموده در آن تصرف نماید. در قانون جدید امکان بازداشت مهریه تا سقفی از مبلغ مهریه وجود دارد و این مطلب در موارد بسیاری سوالات متعددی را مطرح می نماید. بعد از تصویب قانون جدید حمایت خانواده عموماً این تصور غالب شده است که وصول مهریه به میزان بیش از ۱۱۰ سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن صرفاً منوط به معرفی اموالی از زوج توسط زوجه است ولی جهت اجبار زوج به پرداخت مهریه کمتر از این میزان، امکان اعمال حبس ناشی از محکومیت های مالی همچنان باقی است. در مواردی می بینیم اگر پس از درخواست زوجه، زوج چنین ادعا کند که معسر و ناتوان از پرداخت آن است، رویه قضایی در دادگاه های ما چنین است که به حبس زوج حکم میکنند تا اعسار خودش را ثابت کند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که؛ از یک طرف مطالبه مهریه چه بیشتر از یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن؛ به موجب ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱ اسفندماه ۱۳۹۱، و چه کمتر از این میزان؛ به موجب ماده ۷ قانون جدید نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۵ مهرماه ۱۳۹۳، منوط به اثبات توانایی مالی زوج توسط زوجه است و از طرف دیگر با اصل قرارداد عدم استطاعت مالی زوج در همین ماده ۷ قانون جدید نحوه اجرای محکومیت های مالی، نتیجتاً حبس ناشی از محکومیت مالی مقرر در ماده ۳ این قانون به جهت عدم پرداخت محکومیت به «هر میزان از مهریه» منتفی شده است و صرفاً برای «مهریه کمتر از میزان یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن» نسبت به تقسیط پرداخت مهریه با لحاظ توانایی مالی زوج اقدام می شود.

کلید واژه: مهریه، محکومیت مالی، بازداشت، قانون

فصل اول

کلیات

۱-۱- بیان مسأله

مهریه همزمان با انعقاد ازدواج در سند رسمی سند ازدواج (نکاح و اژه عربی پیمان زناشویی است) ثبت می شود. از مهمترین ویژگی های این سند رسمی این است که لازم الاجرا است. یعنی با درخواست زن از دفترخانه تنظیم سند ازدواج برای اجرای تعهدات آن از جمله مهریه، می توان به عنوان مثال مال موضوع مهریه را از همسر (مرد) درخواست کرد و مراجعه به دادگاه برای این کار الزامی نیست؛ مهریه از طریق ارائه دادخواست به دادگاه عمومی حقوقی خانواده هم قابل مطالبه است. زن می تواند در صورت تمایل با نوشتن خواسته خود توسط خود یا مشاور یا وکیل دادگستری در فرم مخصوص (همان دادخواست) از دادگاه محل سکونت خود یا همسرش درخواست کند که حکم الزام همسر را به پرداخت مهریه صادر کند.

همچنین مهریه را می توان پس از صدور اجرائیه از طریق اداره اجرای اسناد رسمی دریافت کرد. با صدور برگ اجرائیه از دفترخانه تنظیم سند رسمی، متقاضی مهریه می تواند به اداره اجرای اسناد رسمی ثبت مراجعه و با معرفی نشانی مرد (همسر) درخواست وصول مهریه را ارائه کند. همچنان که می تواند مالی از مرد مانند حساب بانکی، پلاک ثبتی، سهم یا حتی طلب قطعی وی را از دیگران برای توقیف و وصول مهریه معرفی کند. در سند رسمی ازدواج معنی عندالمطالبه، امکان درخواست دریافت مهریه در هر زمان است. پس در صورت نوشتن این عبارت در سند رسمی ازدواج که به امضای همسر (مرد) رسیده باشد، زن هر وقت بخواهد می تواند مهریه را از مرد بخواهد (صدراپی، ۱۳۸۹: ۳۳).

در سند رسمی ازدواج عندالاستطاعه یعنی شرط درخواست پرداخت مهریه دارا بودن مرد است. در صورت استفاده از این عبارت در متن سند رسمی ازدواج، درخواست مهریه از مرد مشروط به داشتن مال و توانایی مرد در پرداخت مهریه است. مطابق قانون جدید خانواده، برای نپرداختن مهریه بیش از ۱۱۰ سکه، مرد بازداشت نمی شود. از سال ۱۳۷۷ با تصویب قانون محکومیت های مالی و تا پیش از صدور رای وحدت رویه مبنی بر امکان طرح ادعای اعسار (ناتوانی و تنگدستی) برای پرداخت مهریه پیش از توقیف و بازداشت مرد بدهکار مهریه، امکان بازداشت همه محکومان مالی - از جمله محکومان به پرداخت مهریه - به استناد آن قانون فراهم شده بود .

اما با صدور رای مذکور و اثبات یا احراز اعسار بسیاری از مردان بازداشت ایشان تا زمان اثبات دارا شدن آن ها منتفی می شد. اما قانونگذار این بار این تهدید قانونی را برای وصول مهریه های تا ۱۱۰ سکه طلا زنده کرده است.

می توان هر شرطی را درباره مهریه در سند رسمی ازدواج نوشت. بدین معنی که درباره میزان و شرایط پرداخت مهریه هر توافقی میان زن و مرد (همسران) جایز است و برای دو طرف تعهدآور محسوب می شود. بنابراین طرفین می توانند با آزادی اراده در این باره گزینه های گوناگونی را پیش بینی کنند (جعفری، ۱۳۹۲: ۳۹).

به موجب ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱ اسفندماه ۱۳۹۱: «هرگاه مهریه در زمان وقوع عقد تا یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن باشد، وصول آن مشمول مقررات ماده ۲ قانون اجرای محکومیت های مالی است. چنانچه مهریه، بیشتر از این میزان باشد در خصوص مازاد، فقط ملات (توانایی مالی) زوج ملاک پرداخت است.

رعایت مقررات مربوط به محاسبه مهریه به نرخ روز کماکان الزامی است». البته هم اکنون به جهت نسخ ماده ۲ قانون قدیم نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۰ آبان ماه ۱۳۷۷ مذکور، ماده ۳ قانون جدید نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۵ مهرماه ۱۳۹۳ به جای آن اعمال می شود.

مهریه دین ممتاز است و پیش از هر بدهی از بدهکار دریافت می شود. اهمیت بدهی مرد به همسر خود و حساسیت رابطه زوجین (زوج و زوجه یا همان زن و مردی که با هم ازدواج کرده اند) و البته امتیازی که قانونگذار برای حمایت از زن پیش بینی کرده موجب شده است تا این طلب را بستانکاری ویژه و ممتاز به حساب آورد و پرداخت آن را - حتی اگر بدهی مرد مرده (فوت شده) باشد - بر هر طلب دیگری برتر و پیش تر دانسته است.

مهریه را می توان به اصطلاح بخشید یا بذل کرد. (بذل به معنی بخشش به کار برده می شود) به هر شکل و روشی که قابل اثبات و مستند باشد زن می تواند تمام یا بخشی از مهریه را به همسرش ببخشد یا از دریافت آن صرف نظر کند؛ در عین حال قانونگذار در ازدواج دائم این حق را برای زن پیش بینی کرده

است تا پیش از دریافت مهریه بتواند از انجام وظایف خود به عنوان همسر خودداری کند. حال پرسش اصلی این تحقیق این است که با تصویب قانون جدید مهریه بازداشت زوج به چه صورت است؟

۱-۲- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

خانواده مجموعه و تشکلی است که بر اساس مهر و محبت متقابل زوجین نسبت به یکدیگر شکل گرفته و این عامل باعث ثبات و ماندگاری آن می‌شود. قبل از اسلام، روابط مالی نیز بر این قرارداد مقدس حاکم بوده که از جمله‌ی آنها پرداخت مهریه به زن می‌باشد. اسلام نیز این امر را تأیید کرده است. با توجه به اینکه امور مالی در نکاح امری فرعی بوده و هدف اصلی ازدواج زندگی مشترک همراه با مهر و محبت زوجین نسبت به یکدیگر است، اسلام توصیه‌های اکیدی مبنی بر کم بودن مهریه‌ی زن بیان داشته است. اما تعیین میزان مهریه با توجه به توانائی مرد و شأن زن و آداب و رسوم افراد مختلف به طرفین واگذار شده است. متأسفانه در سال‌های اخیر، میزان مهریه بدون توجه به توانائی‌های مالی مرد به صورت فوق العاده‌ای افزایش پیدا کرده است، به نحوی که امکان پرداخت درصد کمی از مهریه‌ی تعیین شده هم برای مرد وجود ندارد. این امر مشکلاتی را برای مردان و دستگاه قضائی ایجاد نموده است. بعد از تصویب قانون جدید حمایت خانواده عموماً این تصور غالب شده است که وصول مهریه به میزان بیش از ۱۱۰ سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن صرفاً منوط به معرفی اموالی از زوج توسط زوجه است ولی جهت اجبار زوج به پرداخت مهریه کمتر از این میزان، امکان اعمال حبس ناشی از محکومیت‌های مالی همچنان باقی است.

قانون‌گذار به تصور اینکه تنها مشکل زیاد بودن مهریه بازداشت و حبس مردان به علت نپرداختن آن است که درصدد رفع این مشکل برآمده و با الزام رئیس قوه قضائیه به تعیین مبلغی مهریه به عنوان مهریه‌ی متعارف مردان را از بازداشت به علت نپرداختن مهریه‌ی مازاد بر مهریه‌ی متعارف معاف نموده است. این شیوه‌ی قانون‌گذاری اشکالات عدیده‌ی حقوقی و شرعی دارد.

۱-۳- مرور ادبیات و سوابق مربوطه

. محمود امامی نمینی (۱۳۸۷) در مقاله خود با عنوان «ماهیت مهر و نقد مهریه‌های سنگین» اینگونه می‌آورد:

بدون تردید آخرین نظر قانونگذار بر این قرار گرفته است که به طور کلی در مورد تعهد به پرداخت مهریه «به هر میزان» چه کمتر و چه بیشتر از یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن، در فرض عدم اطلاع از اعسار یا ایسار زوج، اصل بر اعسار زوج است و خلاف آن نیاز به اثبات توسط زوج دارد. بدین ترتیب با ناتوانی زوج در اثبات استطاعت مالی زوج در پرداخت مهریه، قانون اصل اعسار و نتیجتاً منتفی شدن حبس ناشی از مدیونیت و تقسیط پرداخت مهریه را بر زوج حاکم ساخته است.

۲. محمدعلی جعفری (۱۳۸۹) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود با موضوع مبانی فقهی مهریه موانع و راهکارهای استیفای آن می آورد:

بدین ترتیب با لحاظ عدم استطاعت مالی زوج در پرداخت مهریه در غالب موارد و توجه به این سیر تغییرات قانونی منجر به تضعیف امکان وصول مهریه، به عنوان تعدیل کننده حقوق زوج در برابر حقوق زوج، از یک طرف و بلا تغییر ماندن سایر عناوین تقویت کننده حقوق زوج در برابر حقوق زوج از طرف دیگر؛ بی شک در حال حاضر حقوق خانوادگی زوج بسیار مؤثرتر از حقوق قانونی زوج است

ماده ۴۹ به صورت کامل در بررسی های کمیسیون حذف شد، اما ماده ۳۰ مقداری بحث برانگیز بود، در اصل این ماده آمده است اگر زوج در دوران زندگی مشترک از مال خودش در زندگی شوهر هزینه کرده باشد، از آنجا که نفقه از الزامات شوهر است، زن می تواند در هنگام متارکه و طلاق هزینه هایی را که صرف کرده، مطالبه کند که در این زمینه شورای نگهبان ایراداتی را به این موضوع وارد کرده بود.

۳. حسن زاده قمی (۱۳۹۲) در کتاب ازدواج در فقه و قانون ایران می نویسد:

مرور زمان و تغییر نگرش خانواده ها و فرهنگ جامعه نسبت به حقوق مالی زن، از طرفی جرح و تعدیل برخی قوانین خانواده، نمایندگان دوره هفتم مجلس را واداشت با هدف کاهش و کنترل نابه سامانی های ناشی از مهریه های غیرمتعارف، سقفی برای مهریه در نظر گیرند، ولی به این دلیل که گرایش جامعه به وضع مهریه های بالا مسئله ای فرهنگی است و نیازمند اتخاذ راهکارهای فرهنگی و آموزشی، عملاً به نتیجه نرسیدند. مشکل مهریه به مرور زمان تبدیل به استخوانی لای زخم شد؛ به طوری که در مواقعی به جای عامل حمایتی، تبدیل به تهدیدی بر علیه بنیان خانواده شد؛ آمار طلاق را افزایش داد و جمعیت مردان زندانی عاجز از پرداخت مهریه های سنگین و غیرمعمول را بالا برد.

۱-۴- اهداف تحقیق:

هدف اصلی:

بررسی امکان بازداشت مهریه در اجرای احکام مدنی

اهداف فرعی:

بررسی شرایط محکومیت‌های مالی مهریه

بررسی نحوه اجرای محکومیت‌های مالی جدید اثبات اعسار در مهریه

بررسی روندی در دعاوی مطالبه مهریه

۱-۵- سؤال های تحقیق

حبس ناشی از محکومیت‌های مالی از جمله مهریه در چه شرایطی آغاز و پایان می‌یابد؟

به موجب این قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی جدید اثبات اعسار بر عهده کیست؟

آیا اکنون مفاد ماده ۷ قانون جدید نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۵ مهرماه ۱۳۹۳ توسط مفاد

ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱ اسفندماه ۱۳۹۱ در خصوص یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا

معادل آن تخصیص داده شده است یا خیر؟

زوجه‌ها باید منتظر چه روندی در دعاوی مطالبه مهریه مطروحه خود باشند؟

صدور حکم اعسار و تقسیط پرداخت مهریه، از ممنوع‌الخروجی زوج رفع اثر می‌شود یا خیر؟

۱-۶- روش شناسی تحقیق:

روشی که برای این تحقیق به کار گرفته شده است روش توصیفی-تحلیلی است. برای این منظور از ابزارهایی

استفاده خواهد شد، از جمله، استفاده از منابع موجود در کتابخانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی و آرای قضایی،

پس از جمع‌آوری منابع و فیش برداری از آن‌ها، به تشریح و تحلیل مطالب، شناسایی معضلات مربوطه و

راه‌های احتمالی پاسخگویی به آن‌ها، پرداخته خواهد شد. این پژوهش اساساً با استفاده از آخرین و

جدیدترین مقالات و کتاب ها و اسناد حقوقی و هم چنین منابع معتبر الکترونیکی انجام خواهد شد. روش تجزیه و تحلیل داده ها از طریق روش تحلیلی استنباطی است.

فصل دوم

مفاهیم و ادبیات پژوهش

۲-۱- مفهوم مهریه

در این قسمت به بررسی مفهوم مهریه در لغت و اصطلاح می پردازیم.

۲-۱-۱- مهریه در لغت

مهریه به فتح میم در لغت، کابین یا دست پیمان گویند و آن مالی است که زن بر اثر ازدواج مالک آن می گردد لفظ «مهر» که جمع آن «مهور» است از ریشه مهر به ضم میم و فتح هاء که واژه ی عربی است اخذ شده است .

مهر (بر وزن شهر) مال (یا چیزی که قائم مقام مال باشد) معینی است که بر سیل متعارف زوج به زوجه در عقد نکاح می دهد یا بنفع زوج بر ذمه می گیرد.^۱

مرحوم دهخدا مهریه را به معنای کابین و دست پیمان دانسته است.^۲

مهر در لغت به معنی کابین کردن و کابین دادن زن است و آن نقد و جنسی باشد که در وقت نکاح بر ذمه ی مرد مقرر کنند.^۳

در لسان العرب ذیل ریشه «نحل» از قول کتاب تهذیب اللغة آمده است: در جاهلیت مهریه زنان را به آنها نمی دادند لذا خداوند فرمود: و مهر زنان را به عنوان «نحله» به آنان بپردازید یعنی به عنوان هبه و هدیه ای که از جانب خداوند برای زنان بر عهده ی مردان مقرر شده است، در جاهلیت وقتی کسی می خواست دخترش

۱- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ترمینولوژی حقوقی، تهران گنج دانش، ص ۷۰۲

۲- دهخدا، علی اکبر. لغت نامه، ج ۴۶، ذیل واژه مهر

۳- همان، ج ۱۴، ص ۷۰۵

را شوهر بدهد برای خودش (نه برای دختر) مبلغی مقرر می‌کرد ... تا اینکه خداوند مهریه را برای زنان مقرر

کرد و رسوم جاهلیت را باطل فرمود.^۱

"اصل این لغت، سامی و مشتق از کلمه «موهار» به معنای قیمت و بهای زن است. این کلمه از زبان عبری به

عربی منتقل شده و به کلمه «مهر» تغییر یافته است، کلماتی مانند صَدَاق، صَدُوقَه، نافجه، کابین، دست‌پیمان نیز

به معنای «مهر» آمده است.

در دایره‌المعارف اسلام برای تعریف مهریه آمده است: «مهر از کلمه عبری موهار و از ریشه سریانی

مهر گرفته شده که به معنای هدیه عروس است. مهریه معانی متفاوتی دارد: از جمله قیمت

خرید، مترادف با صدق به معنای محبت و دوستی و هدیه‌ای که به‌طور داوطلبانه از طرف داماد پرداخت

می‌شود"^۲

در زبان انگلیسی از معادل‌های Price, Mahr, Dowry of Bride برای مهریه استفاده می‌شود.

۲-۱-۲- مهریه در اصطلاح

"قانون تعریفی از مهر ننموده است ولی از مواد مربوط به مهر معلوم می‌شود مهر عبارت از مالی است که

زوج برای نکاح، به زوج تملیک می‌نماید"^۳

۴- حائری، ایوب. عشرون سؤالات و شبهه حول المراه، ترجمه اسلام ملکی معاف قم، دارالثقلین، ۱۳۷۸: ۸۷.

۱- سایت دایره‌المعارف اسلامی به آدرس:

www.usc.edu: glossary of Islamic terms & concepts: The encyclopedia of Islam, Leiden, Brill, 1999

۲- همان منبع

"طبق تعریف دایره المعارف اسلام، مهریه در شرع اسلامی به معنای هدیه‌ای است که داماد باید هنگام

عقد ازدواج، پرداخت آن را به عروس متعهد گردد"^۱

"مهریه در اصطلاح عبارت از چیزی است (مال معین یا چیزی که جایگزین مال باشد) که در زمان عقد نکاح

از طرف مرد به زن داده می‌شود یا مرد، متعهد به پرداخت آن می‌شود."^۲

فرهنگ اصطلاحات و مفاهیم اسلامی، مهریه را هدیه‌ای می‌داند که مرد هنگام ازدواج به زن پرداخت می‌کند.

این عمل بخشی از قرارداد ازدواج مسلمانان است و تحت هیچ شرایطی برگردانده نمی‌شود.

در کتاب‌های فقهی افزون بر واژه مهریه، واژگان دیگری همانند؛ الصّدَاق، الصّدَاق، نَحْلَه، فَرِیضَه، کَایِن و ...

به کار رفته است؛ ولی مهریه رایج‌ترین واژه‌ای است که در روایات و اصطلاحات فقها و میان مردم کاربرد

دارد.

وجوب پرداخت مهر به زنان مسأله‌ای است که در بین مردم و در آداب و رسوم ازدواج متداول بوده است.

رسم مردم این بوده و هست که پولی یا مالی ارزشمند را به عنوان مهریه به زنان اختصاص می‌دهند، و گویا

این پول را عوض بضع (کامجویی) او قرار می‌دهند.^۳

نپرداختن مهریه که ملک خاص زن است در قرآن مجید به نام ظلم و گناه آشکار خوانده شده است و نه تنها

مهریه بلکه هر مال دیگر زن را باید اداء کرد. چون بعضی خیال می‌کردند و شاید هم خیال کنند که مهریه

۳. سایت مرکز فرهنگ اصطلاحات و مفاهیم اسلامی به آدرس: www.usc.edu

۴- طباطبایی، محمدحسین، زن در اسلام، قم: دفتر تنظیم و نشر آثار علامه، ۱۳۸۴: ص ۳۲۹.

۱- طباطبایی، محمدحسین، زن در اسلام، قم: دفتر تنظیم و نشر آثار علامه، ۱۳۸۴: ص ۳۲۹.